

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

culo. Minor patet, Major etiam, quantum ad primam partem, est evidens, Deus enim cum omni proprietate est causa creaturarum. Probatur verò quantum ad secundam, ratione quam insinuat D. Thomas quaest. 12. de verit. art. 4. Speculum accipit species a rebus representatis: Deus autem rerum species continet, non per resultantiam ex illis, sed ante illas à se: Ergo propriè speculum creaturarum non est, sed tantum metaphoricè, quatenus cum speculo convenit in representando distinctè & in particulari objecta quæ in ipso representantur. Et in hoc sensu intelligendus est Augustinus, cum libro citato de videndo Deo, docet creaturas cognosci in Deo, velut in speculo.

63. Respondent alij, Quòd quamvis creaturæ possibiles in essentia divina tanquam in causa cognoscantur, cognitionem tamen omnium possibilium in divina essentia cognita, non esse, nec inferre comprehensionem intensivam illius, sed tantum extensivam: licet autem implicet divinam essentiam intensivè comprehendi ab intellectu beato; non tamen ab illo comprehendi extensivè, neque id Scripturæ vel SS. Patribus dissonum est.

Verùm hæc solutio quam ex Aureolo apud Capreolum desumpserunt Recētiore, vim rationis D. Thomæ non infringit: licet enim (ut rectè observavit Ferrariensis 3. contra Gent. cap. 56.) ex cognitione omnium possibilium in seipsis, tantum inferatur cognitio perfectissima causæ extensivè; tamen non stat cognitio omnium in essentia divina, ita ut essentia sit ratio cognoscendi, absque eo quòd illa cognoscatur, quantum cognoscibilis est extensivè, ac proinde comprehendatur. Sicut non stat cognosci in principio omnes conclusiones virtualiter in illo contentas, & illud non cognosci, quantum cognoscibile est, etiam intensivè.

Confirmatur: Non potest penetrari virtus infinita, & infinite participabilis, sine infinita claritate & intensione, cum hæc sola sufficiat ad penetrandum omnem modum quòd virtus illa infinita participabilis est; tantò siquidem majus seu intensius lumen gloriæ requiritur, quanto plures creaturæ possibiles in divina essentia & omnipotentia cognoscuntur: Ergo ad exhauriendam & penetrandam infinitam rerum possibilium, quæ in Dei essentia & potentia latent, collectionem, lumen gloriæ infinite intensum requiritur. Unde D. Thomas hic art. 7. ex eo probat impossibile esse Deum comprehendi ab intellectu creato, quòd lumen gloriæ creatum, in quocumque intellectu creato receptum, non possit esse infinitum.

§. II.

Solvuntur objectiones.

64. **O**bjicies primò: Quidquid Deus potest facere, est minus quam ipse Deus, subindeque facilius potest à beatis cognosci: Sed Deus potest videri, & de facto videtur à beatis: Ergo à fortiori tota rerum possibilium collectio, potest à beatis in verbo cognosci.

Respondeo quòd licet omnium possibilium cognitio extra verbum, sit quid minus, quam ipse Deus, ut cognoscibilis; omnium tamen possibilium collectio, non ut in se cognoscenda, sed ut cognoscenda in verbo, non est quid minus quam ipse Deus, in ratione intelligibilis; quia prout sic, ipsius Dei intelligibilitate intelligibilis constituitur. Solutio est D. Thomæ hic art. 3. ubi sibi hoc argumentum objicit: *Qui intelligit quod est majus, potest intelligere minima, ut dicitur 3. de anima: Sed omnia quæ Deus facit vel facere*

potest, sunt minus, quam eius essentia: Ergo quicumque intelligit Deum, potest intelligere omnia quæ Deus facit, vel facere potest. Et sic responderet: *Ad tertium dicendum, quòd licet majus sit videre Deum, quam omnia alia: tamen majus est videre sic Deum, quòd omnia in eo cognoscantur, quam videre sic ipsum, quòd non omnia, sed pauciora, vel plura cognoscantur in eo. Jam enim offensum est, quòd multitudo cognitorum in Deo, consequitur modum videndi ipsum, vel magis perfectum, vel minus perfectum.*

Objicies secundò cum Durando: Intellectus creatus clarè videns Dei essentiam, necessariò videt in ipsa, omnia quæ naturaliter representat: Sed essentia divina representat naturaliter omnes creaturas possibiles: Ergo intellectus creatus clarè videns Dei essentiam, in ea cognoscit omnes creaturas possibiles. Major videtur certa, Minor verò sic ostenditur. Divina essentia representat creaturas possibiles, ut causa, ratione omnipotentia, ut habentis virtutem productivam, non verò ut actu productivis: Sed vis productiva naturaliter illi convenit: Ergo naturaliter representat omnes creaturas possibiles.

Respondeo distinguendo Majorem: Necessariò cognoscit omnia quæ divina essentia naturaliter representat, intellectui creato ipsam vidente, concedo Majorem. Omnia quæ naturaliter representat intellectui divino, non verò ipsi intellectui creato, nego Majorem, & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam.

Explicatur solutio: Licet essentia divina, quantum est de se, possit omnia possibilia representare, & de facto ea representet intellectui divino cui unitur adequatè, ea tamen non representat nec representare potest intellectui beatorum, quia est impedimentum ex parte intellectus creati, nimirum limitatio activitatis, & luminis, juxta cujus proportionem unitur divina essentia in ratione speciei, & in ratione objecti; unde ut ipsi adequatè, & ut representans totam collectionem rerum possibilium, uniretur, requiretur lumen gloriæ infinite intensum, quod in intellectu creato & finito recipi nequit, cum inter perfectivum & perfectibile nequeat esse proportio. Unde, ut supra dicebamus, D. Thomas hic art. 7. probat nullum intellectui creatum posse Deum comprehendere, quia lumen gloriæ creatum, in quocumque intellectu creato recepti, non potest esse infinitum.

Objicies tertio: Si beati non possent in verbo omnia possibilia cognoscere, maximè quia Dei essentiam & omnipotentiam comprehenderent: Sed ex cognitione omnium possibilium in verbo, non rectè infertur comprehensio divinæ essentia & omnipotentia: Ergo &c. Major continet præcipuum fundamentum nostræ sententia, Minor verò, in qua est difficultas, probatur primò. Beati cognoscunt terminum adæquatam potentia generativæ Patris, nempe Filium ab illo productum, & tamen talem potentiam non comprehendunt: Ergo similiter licet terminum adæquatam omnipotentia Dei, totam scilicet collectionem rerum possibilium cognoscerent, illam tamen propterea non comprehenderent.

Secundò, Anima Christi videt in verbo omnia quæ Deus cognoscit per scientiam visionis, ut docet D. Thomas 3. quaest. 10. art. 2. ad 2. & tamen talem scientiam non comprehendit: Ergo similiter, quamvis videret in verbo omnes creatura possibiles, divinam omnipotentiam, vel scientiam simplicis intelligentia non comprehenderet.

Tertio, Beati, de absoluta potentia, possunt cog-

noscere omnia possibilium extra verbum, & in seipsis, ut dicemus §. sequenti; & tamen Deum comprehendere nequeunt, ut supra ostensum est: Ergo ex cognitione omnium possibilium, non rectè inferitur Dei comprehensio.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem, & ad primam ejus probationem dicendum est, ad comprehendendam aliquam virtutem aut potentiam, non sufficere attingere quomodocumque terminum ejus adæquatam, sed requiri quòd ille adæquatè cognoscatur, & secundum omnes modos & rationes, quæ ad ipsum pertinent; unde licet beati videndo Verbum Divinum, videant terminum adæquatam potentie generativæ Patris; quia tamen illum non vident adæquatè, & penetrando omnem ejus eminentiam, omnesque rationes cognoscibilitatis quæ sunt in ipso (qualis est v. g. ratio ideæ & exemplaris omnium creaturarum existentium, futurarum, & possibilium, quam habet ex vi suæ originis) potentiam generativam Patris æterni à quo procedit, non comprehendunt. Si autem beatus videret omnes creaturas possibilium in verbo, adæquatam terminum divinæ omnipotentie cognosceret adæquatè, & quantum ex natura sua cognoscibilis est: quòd patet ex eo quòd Deus aliquid amplius de sua potentia non potest cognoscere, alioquin falsa esset ejus cognitio; cum ultra collectionem omnium possibilium, non restet nisi impossibile.

Ad secundam, concessa Antecedente, nego Consequentiam, & paritatem. Ratio disparitatis est, quia creaturæ existentis, aut futuræ, non sunt terminus adæquatam scientiæ visionis, cum per eandem scientiam plures alias Deus possit producere, & videre: collectio verò creaturarum possibilium, est terminus adæquatam divinæ omnipotentie, cum ultra illam nihil aliud possit à Deo produci, nec cognosci ut possibile, per scientiam simplicis intelligentie.

Ad tertiam dicendum, quòd licet ex cognitione omnium possibilium extra verbum, non rectè inferatur Dei comprehensio, bene tamen ex cognitione illorum in verbo, seu in essentia divina ut in causa. Ratio verò discriminis evidens est, si enim omnia possibilium viderentur in verbo, cognoscerentur in illo ut in causa, & principio à quo derivarentur, & ita virtus productiva ipsius adæquatè cognosceretur: si autem extra verbum, & in seipsis cognoscerentur, licet videretur totum quòd Deus potest producere, materialiter, & in se, non tamen in suo principio & causa, & ut derivatur à virtute sui productiva; & ita ipsa virtus productiva non videretur, licet videretur res quæ esset terminus ejus: dum autem virtus productiva causæ non videtur, ipsa causa non comprehenditur, ut magis patebit ex dicendis articulo sequenti.

Alia argumenta quæ contra istam conclusionem fieri possunt, proponuntur & solvantur in Tractatu de Incarnatione, cum agemus de scientia beata anime Christi. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus, ut plenior hujus difficultatis resolutionem habere possit.

§. III.

Alia difficultas expeditur.

Dico secundò: Non implicat totam possibilium collectionem extra verbum quidditative cognosci.

Probatum primò ex D. Thomæ quæst. 20. de verit. art. 5. ubi docet animam Christi non cognoscere per scientiam beatam omnia possibilium, & in contrarium sibi primò hoc argumentum objicit:

A *Quicumque scit majus, potest scire minus: Sed Deus est majus, quàm quidquid potest facere: Ergo cum anima Christi cognoscat Deum, multò magis potest cognoscere, quidquid Deus potest facere. Cui argumento sic respondet: Ad primum dicendum quòd quidquid Deus potest facere, est minus quàm ipse Deus, & facilius posset ab anima Christi cognosci, si anima Christi per se offerretur quidquid Deus potest facere, sicut per se ei presentatur ipse Deus: nunc autem ea quæ potest facere Deus, non offeruntur anime Christi in seipsis, sed in verbo, & ideo ratio non sequitur. Ex quibus verbis manifestè colligitur, D. Thomam sentire, nullam esse implicentiam in hoc quòd tota possibilium collectio*

B *extra verbum cognoscatur. Tum quia, si id implicaret, non debuisset dicere, quòd cognitio omnium possibilium extra verbum, esset facilior cognitione Dei, sed quòd esset impossibile & repugnans. Tum etiam, quia quòd ab anima Christi de facto tota possibilium collectio non cognoscatur, reducit ad hoc quòd ei de facto non offertur: At si omnium possibilium cognitio extra verbum, contradictionem involveret, carentia cognitionis illorum in anima Christi, melius ad implicentiam seu impossibilitatem cognoscendi totam possibilium collectionem reduceretur, quàm ad hoc quòd de facto ei non represententur omnia possibilium collectivè: Ergo sentit D. Thomas, non implicare totam possibilium collectionem extra verbum cognosci.*

C *Probatum secundò conclusio, convellendo duo præcipua adversæ sententiæ fundamenta. Si cognitio omnium possibilium in seipsis, & extra verbum, implicaret, maxime quia talis cognitio esset comprehensiva Dei, & infinita, utpote ad objecta infinita terminata: Sed neutrum tali cognitioni competere: Ergo illa contradictionem non implicat. Major continet præcipuum fundamentum adversæ sententiæ, Minor verò quoad utramque partem suadet. Et in primis quòd ex cognitione omnium possibilium extra verbum, non sequatur Dei comprehensio, sic ostenditur. Comprehensio causæ non inferitur, nisi ex cognitione suorum effectuum in ipsa, & ex ipsa; nisi enim isto modo cognoscantur, non cognoscitur causa, quantum cognoscibilis est, quòd ad illius comprehensionem requiritur: Ergo cognitio omnium possibilium in seipsis, nec est comprehensio divinæ omnipotentie, nec illius comprehensionem infert.*

D *Quòd verò talis cognitio non debet esse infinita, probatur ex D. Thomæ 3. p. quæst. 10. art. 3. ad 2. ubi docet scientiam comprehensivam infiniti per essentiam, necessariò esse infinitam; infiniti verò aliter, v. g. multitudine, finiti tamen secundum essentiam, scientiam non esse necessariò infinitam; eò quòd scientia finita vel infinita sit, ex finitate vel infinitate proprii objecti: proprium autem objectum intellectus est quidditas, sub ratione quidditatis; & ideo si quidditas est finita, quamvis habeat aliam infinitatem, scientia talis quidditatis non est necessariò infinita. Unde sic licet arguere: Sola cognitio infiniti secundum essentiam, est necessariò infinita, si comprehensiva sit: Sed omnium possibilium collectio, non est infinita secundum essentiam: Ergo cognitio totius collectionis possibilium, non est necessariò infinita.*

E *Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Juxta D. Thomam citatum, omnia individua sub aliqua specie contenta, quantumvis sint infinita, possunt cognosci per finitam cognitionem, quia conveniunt in quidditate specifica, limitata, & finita; & juxta eandem S. Doctorem quæst. 20. de verit.*

70.

71.

Disp. 4. art. 3. §. 8.

Disp. 6. art. 2. §. 2.

69.